

26.8.2024 15. helluntain jälkeisen viikon maanantai

Päivän epistola

”Kun Keefas sitten tuli Antiokiaan, nousin vastustamaan häntä julkisesti, koska hän oli menetellyt väärin. Aikaisemmin hän oli ottanut osaa yhteisiin aterioihin pakanuudesta kääntyneiden kanssa. Mutta kun sinne oli tullut Jaakobin luota muutamia miehiä, hän jäi pois ja eristäytyi kääntyneistä, koska pelkäsi niitä, jotka vaativat ympärileikkausta. Samalla tavoin alkoivat teeskennellä myös muut juutalaiset, ja jopa Barnabas seurasi heidän esimerkkiään. Mutta kun minä näin heidän poikkeavan evankeliumin totuuden tieltä, sanoin Keefakselle kaikkien kuullen: ”Jos sinä juutalaisena voit luopua juutalaisten tavoista ja elää pakanoiden lailla, miksi pakotat pakanoita elämään niin kuin juutalaiset?” Me olemme syntyperältämme juutalaisia, emme syntisiä pakanoita. Kun kuitenkin tiedämme, ettei ihminen tule vanhurskaaksi tekemällä lain vaatimia tekoja vaan uskomalla Jeesukseen Kristukseen, olemme mekin uskoneet Jeesukseen Kristukseen, jotta tulisimme vanhurskaiksi häneen uskomalla emmekä tekemällä lain vaatimia tekoja. Eihän kukaan ihminen tule vanhurskaaksi tekemällä mitä laki vaatii.” (Gal. 2: 11 – 16)

Paavali vastusti Keefasta (Pietaria) julkisesti, vaikka Keefas oli yksi Jerusalemin seurakunnan ”pylväistä” ja Jeesuksen lähimpiä opetuslapsia. Nähtävästi sekä Paavali että Pietari olivat tulleet Antiokiaan apostolien kokouksen jälkeen. Tässä kokouksessa oli todettu, että pakanuudesta kääntyneitä ei tarvitse ympärileikata.

Kysymys pakanoiden ympärileikkaamisesta vaivasi edelleen alkukirkkoa. Antiokiaan ”oli tullut Jaakobin luota muutamia miehiä” kuvaa tilannetta. Jerusalemin juutalais-kristillisissä piireissä vaadittiin edelleen Mooseksen lain ankaraa noudattamista, myös ympärileikkausta. Mutta kyse ei nähtävästi ollut vain ympärileikkauksesta, vaan siihen on voinut kytkeytyä myös kysymys juutalaisten ruokasääntöjen noudattamisesta. Apostolien kokous antoi tästä joitakin säädöksiä, mutta ei ehkä tarpeeksi selvästi: piti karttaa epäjumalanpalveluksen saastuttamaa, verta ja lihaa, josta verta ei ollut laskettu (Ap.t. 15: 20). Muuten Vanhan testamentin laki ei koskenut pakanuudesta kääntyneitä. Pietari pelkäsi näitä Mooseksen lain ankaraa noudattamista vaativia ihmisiä ja ei osallistunut yhteisiin aterioihin.

Mitä tarkoittaa ”yhteiset ateriat”. Selitysmalleja on kaksi. Joko ne ovat seurakunnan yhteisiä aterioita ilman yhteyttä jumalanpalvelukseen. Tai sitten kyse on niistä aterioista, joiden aikana ”murrettiin leipää” eli toimitettiin ehtoollisen sakramentti. Vasta ensimmäisen vuosisadan lopulla ehtoollisen

sakramentti tuli osaksi ateriasta erillistä jumalanpalvelusta. Kummassakin tapauksessa Pietarin toiminta olisi väärin. Pakanuudesta pois kääntyneiden ei tarvinnut noudattaa juutalaisten ruokasäädöksiä, ainoastaan epäjumalle uhratut asiat ja veri olivat kartettavia asioita. Paljon vakavammaksi asia tulee, jos kyse on ehtoollisen sakramentista. Silloin Pietarin toiminta olisi Kirkon ykseyttä horjuttavaa, jos ei voida osallistua yhteiseen ehtoolliseen. Pietarin toiminta antoi sellaisen kuvan, että vain juutalais-kristitty on oikea kristitty. Vaikka Antiokian seurakunnan enemmistö oli pakanuudesta kääntyneitä ja Pietarin toiminta oli vähemmistön toimintaa, niin kyse oli vakavasta asiasta. Tämän takia Paavali julkisesti moitti Pietaria.

Vapaus Vanhan testamentin laista tarkoittaa vapautta niin ympärileikkauksesta kuin juutalaisten ruokasäännöistä. Barnabas ja muut juutalaiset olivat seuranneet Pietarin esimerkkiä. Tässä oli vaara, että myös pakanakristityt ottaisivat Pietarin toiminnan oikeana mallina. Apostolien tekojen kirja ei kerro, tuliko asia ratkaistuksi Antiokiassa. Paavalin kirjeistä tiedämme, että muualla uusissa seurakunnissa tästä aiheesta keskusteltiin.

Varhaisen kirkon edustajat selittäessään tätä tekstiä olettavat, että kyse ei ollut varsinaisesta riidasta apostolien välillä. Heidän mukaansa Pietari salli juutalaisten keskuudessa ympärileikkauksen, jotta juutalaiset eivät järkyttyisi ja heidän olisi helpompi omaksua usko Kristukseen. Se oli myös syy, miksi Pietari ei Antiokiassa osallistunut yhteisiin aterioihin. He olettavat, että Paavalin arvostelu Pietarin toiminnasta tapahtui apostolien keskinäisestä sopimuksesta. Näin Pietarin osittainen väärä toiminta tulisi julki ja kertoisi oikean toimintatavan myös juutalaiskristityille.

”Me olemme syntyperältämme juutalaisia, emme syntisiä pakanoita” on Paavalin ironiaa.

Tekstimme loppu tiivistää tämän aiheen siihen, miten ihminen pelastuu. Ihminen ei pelastu tekemällä lain vaatimia tekoja vaan uskomalla Kristukseen. Ympärileikkaus ei ketään pelasta, eivät myöskään ruokasääntöjen noudattaminen. Usko Kristukseen tuo vanhurskauden ja tämä pelastaa ihmisen. ”Eihän kukaan ihminen tule vanhurskaaksi tekemällä mitä laki vaatii” on muunnelma psalmista: ”Älä vaadi palvelijaasi tuomiolle, sillä sinun edessäsi ei yksikään ole syytön.” (Ps. 143: 2)

Päivän evankeliumi

”Jeesus lähti miehen mukaan, ja suuri väkijoukko seurasi häntä ja tungeksi hänen ympärillään. Siellä oli myös nainen, jota kaksitoista vuotta oli vaivannut verenvuoto. Hän oli kärsinyt paljon monien lääkärien käsissä ja kuluttanut kaiken omaisuutensa saamatta mitään apua; pikemminkin

hänen tilansa oli huonontunut. Hän oli kuullut Jeesuksesta, ja nyt hän väentungoksessa tuli Jeesuksen taakse ja kosketti hänen viittaansa. Nainen näet ajatteli: ”Jos pääsen koskettamaan edes hänen viittaansa, niin minä paranen.” Siinä samassa verenvuoto tyrehtyi ja hän tunsi ruumiissaan, että vaiva oli poissa. Jeesus tunsi heti, että hänestä oli lähtenyt voimaa. Hän kääntyi tungoksessa ja kysyi: ”Kuka koski vaatteisiini?” Opetuslapset sanoivat hänelle: ”Sinä näet, millaisen tungoksen keskellä olet, ja kysyt: kuka koski minuun?” Mutta Jeesus katseli ympärilleen nähdäkseen sen, joka niin oli tehnyt. Nainen vapisi pelosta, sillä hän tiesi, mitä hänelle oli tapahtunut. Hän tuli Jeesuksen eteen, heittäytyi maahan ja kertoi hänelle totuudenmukaisesti kaiken. Jeesus sanoi hänelle: ”Tyttäreni, uskosi on parantanut sinut. Mene rauhassa, sinä olet päässyt vaivastasi.” (Mark. 5: 24 – 34)

Tämä kertomus on laitettu ”sisälle” kertomukseen Jairoksen tyttärestä. Sama kertomus paljon lyhyempänä löytyy Matteukselta (Matt. 9: 20 – 22) ja Luukkaalta (Luuk. 8: 43 – 48). Kaksitoista vuotta jatkunut verenvuoto on määritelty joko runsaiksi kuukautisiksi tai se voi olla emättimen sidekudoksesta tuleva vuoto. Teksti ei kerro naisen nimeä, kirkon perinteessä hänen nimekseen mainitaan Veronika.

Hänen halunsa koskettaa Jeesuksen viittaa liittyy uskoon, että Jeesuksesta lähtevä voima voi parantaa hänet. Hänen epäsuora lähestymistapansa liittyy siihen, että juutalaisen perinteen mukaan hän vertavuotavana oli rituaalisesti saastainen ja siirsi saastaisuutensa kaikkeen, mihin koski (3. Moos. 15: 25 – 30). Hän ei olisi saanut koskettaa muita ihmisiä.

Naisen toive parantumisesta sisältää muutakin, kuin mitä suomalainen ajattelee. Varhaisessa kirkossa parantuminen oli sana, jota käytettiin pelastumisesta.

”Siinä samassa verenvuoto tyrehtyi”, tarkoittaa nopeaa ja lopullista parantumista. Jeesus ei sanonut sanaakaan eikä tehnyt mitään. Jeesus on tietoinen tapahtuneesta. Hän kysyi, kuka kosketti häntä. Opetuslapset viittaavat suureen ihmisjoukkoon osoittaakseen vastauksen saamisen vaikeuden.

”Jeesus tunsi heti, että hänestä oli lähtenyt voimaa.” Tämä ei merkitse sitä, että Jeesuksessa oleva ”voima” olisi jotenkin vähentynyt. Asiaa on katsottava toisella tavalla. Paremman ajattelutavan antaa opettajan ja oppilaan suhde. Opettaja antaa oppilaalleen tietoa, mutta ei menetä sitä itsestään. Tiedon siirtämisen opettaja kyllä havainnoi. Sama asia oli nyt tapahtuneessa parantumisessa. Jeesus pysyy ”täydessä voimassa” vaikka Hänestä ”lähti voimaa”.

Nainen tuli nimenomaan koskettamaan Jeesusta. Tämän ympärillä tungeksi ihmisiä, mutta he eivät koskettaneet Häntä. Nainen kosketti Jeesusta, sillä hän uskoi Jeesuksen voivan parantaa hänet. Tämä meidänkin on muistettava. Me emme saa vain tulla ”ihmettelemään” kirkkoon, vaan meidän on tultava kohtaamaan itse Kristus. Silloin Hänestä tulee meille parantaja ja pelastaja.

Naisen pelko voi liittyä hänen rituaaliseen epäpuhtauteensa tai sitten se liittyi tapahtuneeseen ihmeeseen. Voi olla, että hän myös ajatteli varastaneensa parantumisensa koskettamalla ilman lupaa Jeesuksen viittaa. Nainen kertoi totuudenmukaisesti kaiken. Naisen heittäytyminen Jeesuksen eteen on jo Jumalan palvelemista. Jeesus ei sanonut, että Hän itse olisi parantanut naisen, vaan Hän sanoi: ”Uskosi on parantanut sinut”. Jeesuksen sanat voidaan kääntää myös: uskosi on pelastanut sinut. Nainen ei siis ollut varastanut mitään Jeesukselta. ”Mene rauhassa” on Vanhan testamentin muoto hyvästellä toinen.